

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУДРЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 118 0 Срр 002700 22 Срр
Бања Лука, 5.8.2022. године

Врховни суд Републике Српске, у вијећу састављеном од судија Виоланде Шубарић, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Даворке Делић, као чланова вијећа, поступајући по тужби тужитеља Ж.С. из Б.Л., кога заступа М.Г., адвокат из Б.Л., поднесеној ради утврђивања повреде права на суђење у разумном року у предмету Основног суда у Бањој Луци број 71 0 П 046866 03 П и досуђивања новчане накнаде, на сједници одржаној дана 5.8.2022. године донио је

ПРЕСУДУ

Утврђује се повреда права на суђење у разумном року због дужине трајања парничног поступка који се води код Основног суда у Бањој Луци у предмету број 71 0 П 046866 03 П.

Тужитељу се због повреде права на суђење у разумном року досуђује новчано обештећење у износу од 1.000,00 КМ, који се има исплатити из буџета Републике Српске у року од три мјесеца од дана подношења захтјева за исплату досуђеног износа, са законском затезном каматом од дана истека тог рока до исплате, уз накнаду трошкова поступка у износу од 999,00 КМ.

Образложење

Тужитељ је овоме суду, позивом на одредбу члана 21. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник Републике Српске“, број 99/20, даље: ЗЗП), поднио тужбу за утврђивање повреде права на суђење у разумном року у предмету Основног суда у Бањој Луци број 71 0 П 046866 03 П и за досуђивање новчане накнаде. У тужби наводи да је у наведеном предмету тражио убрзање поступка и да је о том захтјеву правоснажно одлучено рјешењем предсједника Основног суда у Бањој Луци у предмету број 71 0 Зуп 356458 21 Зуп од 11.2.2022. године, којим је захтјев за убрзање поступка одбијен. Тражи да се утврди да му је повријеђено право на суђење у разумном року и да му се на име новчаног обештећења због повреде тога права досуди износ од 3.000,00 КМ, са законском затезном каматом од доношења пресуде до исплате.

Сагласно одредби члана 23. став 2. ЗЗП, од Правобранилаштва Републике Српске (у даљем тексту: Правобранилаштво) је прибављено изјашњење на тужбу. У изјашњењу се истиче да се, с обзиром на вријеме подношења предметне тужбе поставља питање примјене ЗЗП, те да се имајући у виду чињеничне наводе тужбе у погледу поступања судија задужених са предметним списом, као и пасивност тужитеља у цјелокупном временском

периоду и на његов допринос за дуготрајно вођење поступка у означеној правно ствари, искључује одговорност Републике Српске за дуготрајно вођење предметног поступка.

Од Основног суда у Бањој Луци, у смислу одредбе члана 23. став 1. ЗЗП прибављен је предмет број 71 0 П 046866 03 П, у вези с којим је и поднесена тужба за утврђивање повреде права на суђење у разумном року и досуђивање новчане накнаде.

Према стању списка у том предмету тужитељ је поднио тужбу против туженог Д.Р. из Б.Л. дана 4.12.2003. године, ради исплате купопродајне цијене монтажно-демонтажног објекта и накнаде штете по основу изгубљене користи. Захтјев из тужбе је образложио наводима: да су тужитељ и тужени 1.9.2001. године закључили уговор о купопродаји монтажно-демонтажног објекта, да су уговорили купопродајну цијену у износу од 3.600,00 КМ; да је тужитељ испунио своју обавезу из уговора и туженом предао објекат који је предмет уговора и који тужени користи, а да тужени до дана подношења тужбе није испунио своју уговорну обавезу, слиједом чега захтијева исплату износа од 16.600,00 КМ са каматама (за објекат износ од 3.600,00 КМ и на име изгубљене користи износ од 13.000,00 КМ). Тужитеља је заступао С.Т., адвокат из Б.Л., а туженог Б.Г., адвокат из Б.Л.. Од дана подношења тужбе до припремног рочишта које је заказано и одржано 28.4.2009. године (шест година по подношењу тужбе), суд није предузимао никакве правне радње, а на том рочишту, на које тужитељ није приступио иако је уредно позван и упозорен на посљедице изостанка, донесено је рјешење да се тужба сматра повученом. Према подацима из Система за управљање судском документацијом (СМС), против тог рјешења је изјављена жалба, које нема у предмету. Поводом приједлога тужитеља за повраћај у пређашње стање од 25.5.2009. године на рочишту од 14.12.2010. године донесено је рјешење, којим је усвојен приједлог за повраћај у предашње стање и укинута је рјешење од 28.4.2009. године, којим је одређено да се тужба сматра повученом. Након тога, дужи временски период није било никаквих активности суда, ни парничних странака, све до 6.7.2021. године, када је тадашњи пуномоћник тужитеља М.Г., адвокат из Б.Л., затражио да се поступак настави, а поднеском од 7.7.2021. године упућеним на руке председника суда је, поново затражио да суд поступа у предмету, наводећи да предмет – у физичком смислу не постоји у суду (а да о томе нема евиденције у СМС систему) и да подноси суду приједлог за реконструкцију списка и приједлог за наставак поступка. Након тога, Наредбом председника Основног суда у Бањој Луци, број 071-Су-21-002000 од 13.7.2021. године, наређено је покретање поступка за обнављање (реконструкцију) изгубљеног списка, а за обнављање списка одређена судија тога суда Д.С. Везано за реконструкцију предмета, пуномоћници парничних странака су позвани од стране суда да доставе сву расположиву документацију у вези предмета спора и заказано је припремно рочиште за дан 20.9.2021. године, на којем је пуномоћник тужитеља С.Т., адвокат из Б.Л. затражио одлагање истог, јер је пуномоћник туженог обавијестио суд да је због болести онемогућен приступити на рочиште, слиједом чега је рочиште одгођено за 2.11.2021. године. Рјешењем Основног суда у Бањој Луци од 26.11.2021. године, обновљен је предмет који се водио под пословним бројем број 71 0 П 046866 03 П, а да се по правоснажности тог рјешења, предмет има завести под нови пословни број.

Након тога тужитељ је дана 12.1.2022. године поднио захтјев суду за убрзање поступка, који је рјешењем председника Основног суда у Бањој Луци, у предмету број 71 0 Зуп 356458 21 Зуп од 11.2.2022. године одбијен као неоснован, а жалба тужитеља против тог рјешења одбијена је као неоснована рјешењем Окружног суда у Бањој Луци

број 71 0 Зуп 356458 22 Зупж од 30.3.2022. године, чиме је испуњена процесна претпоставка за подношење тужбе прописане одредбом члана 21. став 1. ЗЗП.

Заштита права на суђење у разумном року, као и право на правично задовољење због повреде права на суђење у разумном року, које се остварује у судском поступку на начин и под условима прописаним законом, прописано је напријед наведеним Законом о заштити права на суђење у разумном року. Право на „суђење у разумном року“ је један од елемената права на правично суђење садржано у одредби члана 6. став 1. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода (даље: Европска конвенција), као и у одредби члана II/3.e) Устава Босне и Херцеговине. Окончање поступка у разумном року је основно људско право које је везано за ефикасно спровођење правде код одлучивања „о грађанским правима и обавезама“ и о „кривичној оптужби“. Разуман рок је објективно потребно вријеме да се одлучи о неком праву или обавези и таква одлука изврши, односно да се утврди основаност кривичне оптужбе против некога.

Из напријед описаног чињеничног стања и тока поступка, од подношења тужбе у парничном поступку (4.12.2003. године) до правоснажне одлуке по захтјеву за убрзање поступка (од 30.3.2022. године), произлази да су испуњени процесни услови за подношење тужбе, коју предвиђа одредба члана 19. и 21. ЗЗП, за утврђивање повреде права на суђење у разумном року и за досуђивање новчане накнаде.

С обзиром на датум подношења тужбе, када је покренут предметни парнични поступак за испуњење уговора, у ком до подношења предметне тужбе за заштиту права на суђење у разумном року, није одржано ни припремно рочиште (осим рочишта на којем је донесено рјешење којим је тужба сматрана повученом и која су одгађана), нема сумње да поступак траје дуго. За одлуку по тој тужби одлучно је питање да ли се ради о неразумно дугом трајању поступка или се та дужина може нечим оправдати и ко је одговоран за тако дуго трајање поступка.

Разумност дужине трајања поступка мора се оцјенити у свјетлу околности појединог предмета водећи рачуна о критеријима прописаним одредбом члана 5. ЗЗП, а то су – сложеност предмета у чињеничном и правном смислу; понашање суда и других републичких органа управе, органа јединица локалне самоуправе, јавних служби и других носилаца јавних овлашћења; понашање подносиоца правног средстава и значај предмета за подносиоца правног средства.

У погледу сложености предмета може се рећи да исти није сложен у чињеничном, а ни у правном смислу. Надаље, стоји чињеница да је подношење тужбе у диспозицији тужитеља, а када се тужба поднесе дужност је суда, да у складу са процесним законима води поступак и предузима правне радње у циљу вођења и окончања поступка. Међутим, по налажењу овог суда, дужини трајања поступка је дијелом допринијело и пасивно држање тужитеља, који се од подношења тужбе (4.12.2003. године), до доношења рјешења којим је одређено да се тужба сматра повученом (28.4.2009. године), а затим од дана доношења рјешења о усвајању његовог приједлога за повраћај у пређашње стање (14.12.2010. године), није обратио суду у вези непоступања суда по предметној тужби, све до подношења поднеска од 6.7.2021. године којим тражи наставак поступка.

Цијенећи понашање суда пред којим се води поступак, може се закључити да суд од почетка није предузимао процесне радње (одржавао рочишта) дужи период. Тако је било све до доношења рјешења којим је тужба сматрана повученом од 28.4.2009 године

(5. година, 4. мјесеца и 22. дана). Након што је по приједлогу тужитеља од 25.5.2009. године, рјешењем суда од 14.12.2010. године усвојен приједлог за повраћај у пређашње стање и укинута рјешење од 28.4.2009. године, није било активности суда као ни интересовања и активности тужитеља све до 6.7.2021. година (од 10. година 6. мјесеци и 22. дана). Наведени периоди не могу се ставити само на терет суду, чак и у случају да наведено рјешење којим је тужба сматрана повученом није било правилно (због чега је и усвојен приједлог за повраћај у пређашње стање), поготово период након усвајања приједлога тужитеља за повраћај у пређашње стање, него и на терет тужитељу који се није интересовао за поступак који је покренуо.

С обзиром на понашање тужитеља и његову, напријед описану, неактивност у дужем периоду, не чини се да је тај предмет за њега имао неки посебан и изузетан значај, што се сагласно одредби члана 5. тачка 4) ЗЗП, узима као један од критерија за оцјену трајања суђења у разумном року и одређивања новчаног обештећења.

На темељу изложеног, цијенећи укупну дужинуу трајања предметног поступка до подношења захтјева за заштиту права на суђење у разумном року (предметне тужбе), овај суд сматра да укупна дужина трајања предметног поступка није задовољила захтјев „разумног рока“ из члана 6. Европске конвенције, те да је у конкретном предмету дошло до кршења права тужитеља на „суђење у разумном року“ као једног од елемената права на правично суђење из члана II/3.е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6. Европске конвенције. Наиме, наведени периоди пасивности Основног суда у Бањој Луци се карактеришу као неадекватно администрирање правде, супротно стандардима права на правично суђење. Ово тим прије што првостепени суд није понудио оправдање за овако дуго трајање предметног поступка, односно за наведени период пасивности. С друге стране, и тужитељ је напријед описаним понашањем, несумњиво добрим дијелом допринио дужини трајања предметног поступка.

Због повреде права на суђење у разумном року, странци се у судском поступку досуђује новчано обештећење (члан 27. став 1. ЗЗП). Према одредби члана 27. став 2. и став 4. ЗЗП новчано обештећење се одређује у новчаном износу од 300,00 КМ до 3.000,00 КМ по предмету, у складу са критеријумима који су утврђени у члану 5. истог закона, о којима је напријед било ријечи.

С обзиром на рјешење предсједника суда пред којим се води предметни парнични поступак и одлуку у овом предмету (којом је утврђена повреда права на суђење у разумном року због дужине трајања поступка), а имајући у виду економске услове у Босни и Херцеговини (подаци доступни на www.bhas.ba) и напријед описане околности конкретног случаја, о чему је напријед било говора, као и на чињеницу, да се приликом оцјене постојања повреде права на правично суђење у разумном року посматра цјелина поступка, те садржај одредби члана 27. став 1, 2. и 4. ЗЗП (због чега се захтјев тужитеља за исплату износа од 3.000,00 КМ, указује неоснованим и неутемељеним на закону), тужитељу је, на име новчаног обештећења, због неразумне дужине трајања предметног поступка, досуђен износ од 1.000,00 КМ на терет буџета Републике Српске, са законском затеном каматом (члан 277. Закона о облигационим односима „Службени лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85 и 57/89, те „Службени гласник Републике Српске“ број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04), као у изреци.

Слиједом изложеног одлучено је као у изреци, на основу одредбе члана 26. став 1. ЗЗП.

Тужба за утврђење повреде права на суђење у разумном року и правично задовољење због повреде тога права, прописана је као правно средство ЗЗП. Како овим законом није уређено питање накнаде трошкова поступка, изузев прописа о ослобађању од плаћања судске таксе (члан 30. ЗЗП), приликом одлучивања о захтјеву за накнаду трошкова поступка, сагласно члану 6. став 4. ЗЗП, имају се примијенити правила Закона о ванпарничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 36/09 и 91/16), који у члану 2. став 1. упућује на примјену Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље ЗПП).

С обзиром да је тужитељ дјелимично успио у овом спору (са 33%), примјеном одредбе члана 386. став 2. ЗПП, тужитељу је досуђена накнада трошкова поступка на име састава тужбе, према Тарифном броју 2. став 1. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката („Службени гласник Републике Српске“, број 68/05).

Предсједник вијећа
Виоланда Шубарић

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић